ADVERTISEMENT

ADVERTISEMENT

Antoni Segura i Mas, catedràtic d’Història Contemporània de la Universitat de Barcelona i president del CIDOB | Pol Rius

ENTREVISTA **GEOPOLÍTICA**

Antoni Segura: “Hem oblidat massa aviat el passat i les seves conseqüències i estem acceptant discursos que són realment repugnants i perillosos”

per Siscu Baiges • 27/06/2024

Segueix @SISCUBAIGES

Entrevista a Antoni Segura i Mas, catedràtic d’Història Contemporània de la Universitat de Barcelona i president del CIDOB

SHARE

Som l'única entitat sense ànim de lucre del país que fem periodisme. Nosaltres no posarem murs de pagament, però necessitem ser 1000 subscriptors per seguir creixent.

Clica aquí i ajuda'ns!

El catedràtic d’Història Contemporània de la Universitat de Barcelona Antoni Segura i Mas ha publicat un llibre de 1.223 pàgines que és una guia ideal per entendre la geopolítica actual. “El món d’avui. De la guerra freda als reptes de la interdependència global” és el resultat de la col·laboració d’Edicions de la Universitat de Barcelona i Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili. El presenten dient que “ofereix les claus per entendre el passat a fi de no repetir-ne els errors i trobar noves vies per superar els reptes complexos que té la humanitat avui”. A la dedicatòria té un record pel periodista Josep Cabayol, “compromès amb l’exercici de periodista”, i a l’epíleg reflexiona sobre “la banalitat del mal” a la història recent de la Humanitat.

El món d’avui està millor o pitjor que el que va sortir de la Segona Guerra Mundial?

El moment immediatament posterior a la Segona Guerra Mundial va ser dur. El nivell de destrucció, tant a Europa com al Japó, al Pacífic, havia estat molt intens, però també és veritat que la recuperació, excepte a l’Europa de l’est, va ser molt ràpida. Des del punt de vista socioeconòmic, a Occident estem millor. Dic Occident perquè al Sud global hem d’entrar a fer diverses matisacions. Hi ha països que estan molt millor. Per exemple, l’Índia i la Xina, que en aquell moment eren països encara pobres. La Xina estava en plena guerra civil que no acabaria fins el 1949. Òbviament, aquests països no només han crescut molt sinó que el nivell de vida dels seus habitants ha pujat considerablement. Amb grans desigualtats a la Índia, però és que la desigualtat ja comença a ser una característica gairebé estructural del món en què vivim. Desigualtats internes als països més rics i desigualtats entre països a nivell internacional. En aquest sentit, penso que estem pitjor, perquè tenim una crisi climàtica que no sabem com fer-li front, perquè tenim un esgotament de determinats recursos que tampoc no sabem molt bé com ens en sortirem. Tenim cinquanta i escaig conflictes oberts. Alguns d’ells, guerres a gran escala, com la d’Ucraïna, Palestina de nou, que és la crisi més important d’Orient Mitjà després de les quatre guerres àrab-israelianes. I ara ja no es tracta d’una guerra amb països àrabs sinó que és per una cosa tan minsa com la franja de Gaza, que està sent sotmesa a un càstig dantesc, amb una quantitat de morts civils que no té cap mena de justificació. Cal ajuntar la crisi econòmica que hem patit i que no està clar que no en patim més perquè el sistema segueix sent el mateix i funcionant igual. Segueix havent-hi un excés de capital financer que necessita fer negocis i treure beneficis sobre una economia que cada cop pesa menys. Pensem que el Producte Interior Brut del món entre el 1986 -l’època de Reagan i Thatcher, que és quan comença la desregulació financera- i poc abans de la crisi del 2008, va créixer un 3%, però el capital financer va fer-ho més d’un 80%. Això vol dir que vivim en una realitat brutal. Per últim, hem patit una pandèmia de la Covid, que probablement no és l’última, perquè tampoc estem posant remei a les causes que hi havia darrere. L’Organització Mundial de la Salut d’alguna manera ja va preveure en un informe del 2018 que si no es posaven els mitjans necessaris estàvem en perill que vingués una pandèmia de tipus zootònic, que vol dir que serien contagis d’animals a persones i que segurament es traduiria en una infecció de caràcter respiratori i pulmonar que podria endur-se una part important de persones per davant perquè no teníem antídot. I això és el que va passar. Coneixíem aleshores set famílies de coronavirus, tres letals i les altres quatre innòcues. L’última letal va ser la del coronavirus de Covid-19. Per tant, molt optimistes no podem ser.

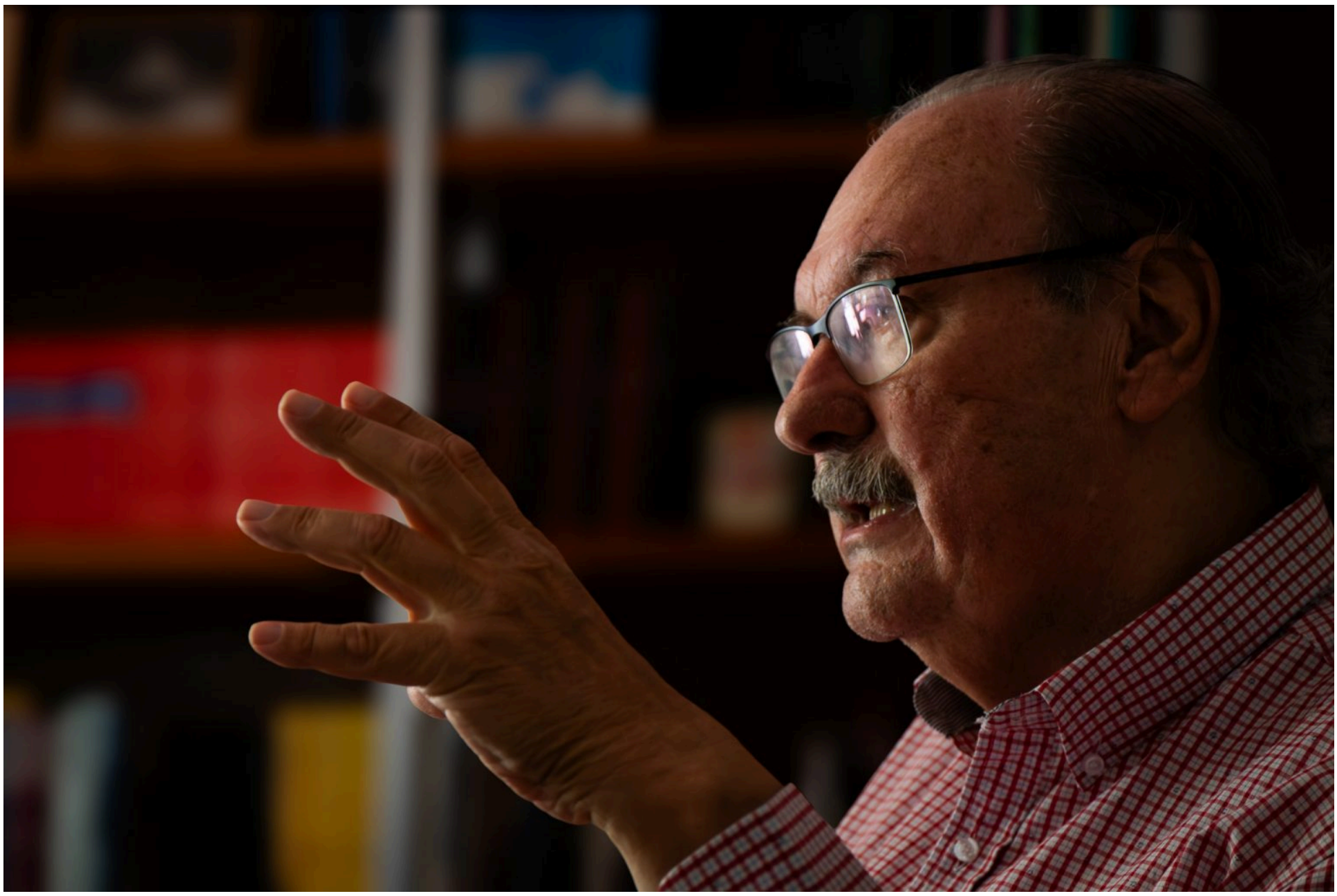

“La desigualtat ja comença a ser una característica gairebé estructural del món en què vivim” | Pol Rius

Després de la segona guerra mundial, el nazisme i el feixisme van ser derrotats. Ara sembla que tornen a treure el cap. El preocupa?

Em preocupa molt perquè, en primer lloc, sembla que s’hagi produït com una mena d’oblit, de no record del que havia succeït. Oblidar el nazisme és permetre el sorgiment del neofeixisme. Efectivament, hem oblidat massa aviat el passat i les seves conseqüències i estem acceptant discursos i missatges que són realment repugnants i, és més, perillosos. Això té a veure amb diverses coses. Una entronca directament amb la reacció que va haver-hi als atemptats del 11 de setembre, que va ser intentar contraposar llibertat i seguretat i, clar, reduir llibertats pensant que així estarem més segurs és un error perquè ningú pot garantir la seguretat absoluta. Ens podem trobar amb persones que en un moment donat embogeixen per un trastorn psíquic i entren en una escola i comencen a carregar-se *nanos* i mestres, potser perquè en algun moment van tenir un problema de *bullying* en aquella escola i això els va causar un trauma. Hi ha, després, determinats grups que actuen des de la clandestinitat i el secretisme total i els descobrim quan hi ha un atemptat d’Estat Islàmic com el de Moscou fa ben poc. I així, un llarg etcètera. La seguretat absoluta és impossible d’aconseguir. En canvi, hem anat reduint els espais de llibertat i, a més a més, hem anat reduint també els espais d’informació. Cada cop la informació ens arriba més contaminada, per *fake news*, per moltes notícies impactants que en el fons no és que siguin *fake news* però que tampoc aporten res. Tot això està contribuint a una desculturalització generalitzada i, per tant, tot i que no se li dona prou importància, quan els informes com el PISA indiquen que hi ha una baixa comprensió lectora, això és molt greu. Si hi ha una baixa comprensió lectora ja no vol dir només que la gent no llegeix, o que li costa més, sinó que cada vegada estan entrant amb més força els discursos més simples possibles, que són, en definitiva, els que obren les portes a l’extrema dreta: els immigrants provoquen la delinqüència, els immigrants ens roben la feina, etcètera. Fins que arriba un senyor amb una moto serra que diu que ho retallarà tot i curiosament guanya les eleccions argentines. O aquí tenim una persona amb una capacitat intel·lectual diguem-ne, per ser generosos, poc brillant, que ha tret tres eurodiputats amb un discurs totalment aberrant.

> “L’extrema dreta ha pujat molt a les eleccions europees però la seva capacitat operativa és mínima”

A les eleccions europees ens deien primer que feia molta por l’ascens de l’extrema dreta. Després, que ha crescut però menys del que es temia. Com ho veu?

A les eleccions europees hi ha hagut una pujada de l’extrema dreta, això és indubtable. El que no hi ha hagut és l’onada que pronunciaven alguns mitjans i alguns analistes. El bloc central de la Unió Europea, si més no el que ha estat governant o posant-se d’acord les dues últimes legislatures – populars, socialdemòcrates i liberals, que ara es diuen Renovar Europa- torna a estar per damunt dels 400 i escaig escons. Tenint en compte que la majoria absoluta són 361 escons, té una majoria sobrada per seguir-se posant d’acord. I encara ens quedarien grups amb els quals podrien arribar a acords, per exemple en qüestions climàtiques, com és el dels Verds o el que inclou ERC i el BNGa. I encara ens quedaria l’Esquerra, amb qui és més difícil d’arribar a acords, on hi ha la França Insubmisa i altres grups. Hi ha hagut una pujada de l’extrema dreta i és difícil avaluar exactament el seu percentatge fins que no sabem on s’inscriuen els que no pertanyen a cap de les famílies europees perquè són partits nous o perquè no s’han definit. Als no inscrits, la legislatura passada hi havia Junts, per exemple. Dels no inscrits hi ha una part important que són independents o partits d’extrema dreta petits. Podem passar com a molt a un entre 20 i 22%, sumant els vots d’Identitat i Democràcia i els dels Conservadors i Reformistes, que són les dues famílies que agrupen a l’extrema dreta i tenen un 18,6%, i els que s’hi puguin apuntar dels no inscrits de l’extrema dreta. És entre una cinquena i una quarta part del Parlament Europeu.

“Oblidar el nazisme és permetre el sorgiment del neofeixisme” | Pol Rius

És molt?

És molt. El que passa és que la seva capacitat operativa és mínima, perquè aquí sí que segueix funcionant un cert cordó sanitari respecte a l’extrema dreta, malgrat que Ursula von der Leyen ha fet picadetes d’ull molt reconeixibles a Giorgia Meloni. Vol repetir com a cap de la Comissió Europea i segurament se’n sortirà perquè hi ha una majoria més que suficient. Es tracta de posar-se d’acord en els sis càrrecs importants a repartir. Abans de les eleccions, quan semblava que l’extrema dreta no només creixia sinó que podia provocar un tomb, Von der Leyen va intentar una aproximació a Meloni, dient que ho havia fet molt bé, que estava disposada a pactar o a considerar tots aquells grups que fossin pro-Otan, pro-Democràcia, pro-Europa, la qual cosa era una al·lusió indirecta a la primera ministra italiana. D’altra banda, cal reconèixer que Meloni ha tingut un cert èxit, perquè ha conduït bé una cimera del G7, que tenia uns líders europeus i nord-americà en hores baixes. Macron té eleccions en uns dies i li poden anar malament, no perquè guanyi l’extrema dreta necessàriament sinó perquè el país s’ha fraccionat en un front d’esquerres i un altre de dretes i el seu partit ha quedat enmig amb cada cop menys suports pel que sembla. Per tant, haurà de cohabitar amb un front d’esquerres o amb un front de dretes. Olaf Scholz ha quedat en tercer lloc. Alternativa per Alemanya ha passat per davant dels socialdemòcrates. Ja fora de la Unió Europea, al Regne Unit hi haurà eleccions amb un descrèdit total del govern *tory*. I també Biden, que era l’altre gran líder que assistia al G7 té unes eleccions el novembre amb molts números de perdre-les . Fixa’t que són set països i n’he citat quatre.

I si guanya Trump en aquestes eleccions, la cosa encara es complica més, no?

Hi ha algunes qüestions que Trump ha percebut bé. Una altra cosa és com intenta arreglar-les. Per exemple, que el gran competidor dels Estats Units és la Xina, que és una cosa que ara ja es comença a dir i que fins i tot Europa ha reaccionat davant del que considera unes pràctiques comercials poc lícites, amb *dumping*, finançant les exportacions per rebentar preus i arribar a vendre per sota el cost de producció. Europa ha reaccionat amb els cotxes elèctrics i acaba d’imposar un aranzel d’un 30% a la importació de cotxes elèctrics xinesos, perquè surten molt més barats, i no és que en origen siguin més barats, és que el govern xinès, per entrar als mercats europeus, està finançant les exportacions. Per tant, darrere d’algunes coses que Trump va fer hi havia una certa visió. Tampoc sacralitzem el personatge perquè no s’ho val en absolut. No es poden fer les coses com les feia ell, imposant-les, trencant amb tothom. El que sí que segurament tindrem, si guanya Trump, és una política aïllacionista típica del Partit Republicà. Podria decaure el suport dels Estats Units a Ucraïna. De fet, l’última ajuda ja va costar molt de treure-la endavant perquè el Partit Republicà s’hi negava. El retorn de Trump pot ser un terrabastall en política internacional. Com es pot aturar? No ho sé. Les enquestes el donen com a favorit i és dubtós que la justícia l’aturi abans de les eleccions. Ha estat declarat culpable de trenta quatre delictes que no pot amnistiar, ni tan sols si és president, perquè el judici ha sigut d’estat, no federal, i, per tant, només l’estat els pot tirar enrere o decretar un indult. Però no li prohibeixen presentar-se les eleccions i ser president, perquè no crec que comportin en cap cas pena de presó. És greu perquè se’ns capgira totalment la concepció geopolítica del món que hem tingut fins ara. L’ordre liberal que sorgeix de la Segona Guerra Mundial, que ha mantingut la governança aquests últims vuitanta i escaig d’anys, el Fons Monetari Internacional, el Banc Mundial i, sobretot, Nacions Unides i el Consell de Seguretat de Nacions Unides es podrien democratitzar. Les dues grans institucions econòmiques podrien donar cabuda de manera més consistent a les noves potències econòmiques. El problema és que al Banc Mundial i al Fons Monetari Internacional encara tenen molt pes alguns països europeus, avui clarament en decadència i que ja no representen el que representaven quan es van crear aquestes institucions i, en canvi, a l’hora de prendre decisions estan poc representats o infra-representats països com l’Índia o la Xina.

Antoni Segura i Mas ha publicat un llibre de 1.223 pàgines que és una guia ideal per entendre la geopolítica actual | Pol Rius

Quines conseqüències té aquesta situació?

Comporta una cosa que penso que ens està marcant una mica el present i que encara marcarà més el futur, que és que, sota el lideratge de la Xina i amb el suport moltes vegades de l’Índia, s’estan generant una sèrie de institucions alternatives a les de l’ordre liberal. El gran cinturó de la Ruta de la Seda -que són les grans inversions xineses a l’Àsia, a l’Àfrica i encara que queda fora d’aquest cinturó teòric a Amèrica Llatina també- i la creació del nou Banc de Desenvolupament per ajudar els països amb més problemes, estan jugant el mateix paper que tenien les institucions sorgides a Bretton Woods l’any 44, que és quan es comença a ordenar la postguerra. Això pot canviar molt les regles del joc. Els xinesos estan comprometent l’ajuda o estan proporcionant-la a molts països sense el discurs que acostuma a fer Occident, un discurs que des del Sud global es percep com a cínic, que és dir que per tenir l’ajuda han de respectar els drets humans, les llibertats, els valors democràtics, etc. La Xina, evidentment això no ho diu ni és un element que imposi o que condicioni el fet que proporcioni ajuda a determinats països. El discurs que està fent Occident no és el que aplica. Proves en tenim moltes. La més recent, les últimes resolucions del Consell de Seguretat de Nacions Unides dient a Israel que aturi l’ofensiva -fins i tot una va ser aprovada perquè els Estats Units no la va vetar- i la resposta de

Netanyahu va ser que l’endemà va bombardejar Gaza amb més intensitat. Quan actuen així altres països, diguem-ne més febles, la resposta d’Occident és immediata. Hi envia tropes, hi declara una guerra, o suspèn qualsevol mena d’ajuda. La Xina això no ho fa. Té unes excel·lents relacions comercials amb un país com l’Iran, per exemple, que és un país embargat per l’Occident. I Rússia, igual. Per tant, aquí tenim un problema perquè no només s’està produint el descrèdit de les nostres institucions, del nostre sistema de governança, sinó que s’està generant un model alternatiu.

> “El retorn de Trump pot ser un terrabastall en política internacional”

Un model alternatiu basat en un partit únic

I en una dictadura. Per tant, ens estem jugant el futur. Afortunadament, hi ha l’Índia, que amb tots els seus defectes, les castes i tal, segueix sent la democràcia més gran en nombre de votants del món. No vol dir que votar necessàriament sigui un acte democràtic, perquè també s’ha votat a Rússia i a molts països que no són democràtics. L’Índia compleix els cànons bàsics del que entenem per un estat democràtic. Una altra cosa és que guanyi Modi, que lidera un partit nacionalista hindú molt radical que està prenent mesures contra les minories musulmanes i, a l’Índia, quan parlem de minories estem parlant de milions i milions de persones. Estem en un moment en què hauríem de fer una profunda reflexió des d’Occident, no perquè jo defensi del model occidental liberal, que evidentment té molts defectes i ha fet moltes coses malament. El que sí que dic és que el model que està tenint èxit en molts països del Sud global no és millor que el que plantegem nosaltres. Una altra cosa és que nosaltres, per una vegada, hauríem de deixar de ser cínics i creure realment en els valors que diem que defensem i que volem projectar: creure en els valors democràtics, creure en els drets humans, creure en els drets civils, no fer les barbaritats que hem fet moltes vegades, a les guerres de l’Afganistan o de l’Iraq, amb la desatenció dels palestins i el que està succeint a Gaza, etcètera.

“Des del Sud global es percep com a cínic el discurs d’Occident que exigeix democràcia i respecte als drets humans per facilitar ajuda”| Pol Rius

Al llibre fa una anàlisi àmplia del període de guerra freda. Tornem a estar en guerra freda, després de la invasió d’Ucraïna per part de Rússia?

Crec que no i donaria algunes raons. La guerra freda òbviament tenia molts inconvenients, molts aspectes negatius, però també tenia alguns avantatges. Per exemple, en termes de conflictes, la guerra freda suposava una certa seguretat perquè d’alguna manera estaven regulats, controlats. Darrere de qualsevol conflicte de la guerra freda sempre trobaves una o les dues potències. Això vol dir que hi havia unes normes, no escrites enlloc però n’hi havia. Quan parlo d’aquesta qüestió sempre poso l’exemple de la guerra Vietnam. Va ser brutal però a ningú se li acudia que hi podia haver un atemptat a Barcelona relacionat amb la guerra de Vietnam. Avui aquesta afirmació no la podem fer perquè estem davant de noves formes de guerra, ja no són guerres simètriques, en el sentit d’un estat contra un altre estat. El Vietcong, en definitiva, no deixava ser un estat, encara que fos una guerrilla que actuava al sud, però al nord hi havia un estat. Avui això no és així, la qual cosa està generant uns nivells d’inseguretat en part accentuada també pel discurs de l’extrema dreta. Si hi ha inseguretat és que necessitem polítiques fortes d’armament, de beligerància, de control de la societat per evitar la subversió. Aquest és el discurs que està fent l’extrema dreta, quan és una extrema dreta que té discurs perquè n’hi ha una altra que no té ni discurs més enllà de la ximpleria.

Putin no ha revifat la guerra freda?

Putin ja no representa el que representava la Unió Soviètica, en termes de poder econòmic i fins i tot militar. Encara pot jugar en el tauler mundial amb polítiques de força perquè té la dissuasió nuclear. Però fora d’això, li queda ben poca cosa respecte a la Unió Soviètica. Mirem la guerra d’Ucraïna. Hi ha una gran diferència en capacitat demogràfica. A les guerres hi van soldats que procedeixen de la població. Ucraïna comença a estar en una situació desesperada. Rússia té unes reserves de població en edat d’anar a la guerra immenses respecte a Ucraïna. Era impensable que la Unió Soviètica s’embranqués en una guerra a Ucraïna i que fos incapaç de conquerir-la en més de dos anys, com està passant. És cert que es va empantanar a l’Afganistan, però aquella va ser una guerra més similar a les que tenim ara. Una característica dels conflictes posteriors a la guerra freda és que la guerra convencional la guanya qui té més capacitat de foc i qui té més control aeri, però després es perden les ocupacions. És exactament el que ens ha passat a l’Afganistan, i dic ‘ens’ perquè Espanya formava part de la coalició de més de quaranta països que hi va participar. És en certa mesura el que ha passat a Iraq, on hem deixat un estat semifallit. És el que va passar a Líbia, on no vam arribar a intervenir directament però es va convertir en un estat fallit del tot. En canvi, no és el cas d’Ucraïna perquè Rússia té enfront un altre exèrcit, no una insurgència, i no ha pogut amb ell. Recordem aquella columna de seixanta quilòmetres al començament de tot, que semblava que havia d’arribar a Kiev en 15 dies. Fins i tot va cometre algun error estratègic brutal, com és no considerar que una columna de seixanta quilòmetres de vehicles preparats per la guerra, tancs, etcètera, necessita subministrament i alimentació per la gent que viatja en aquest comboi. Van haver de fer marxa enrere, no van poder superar el fre que va suposar l’exèrcit ucraïnès, i és una guerra que enlloc de durar un parell de setmanes, com suposo que s’havia imaginat Putin i que els ucraïnesos els rebrien amb els braços oberts, és una guerra que dura ja dos anys i escaig, que cada cop s’assembla més a la Primera Guerra Mundial. És una guerra de trinxeres, estàtica, on l’aviació i els drons estan jugant un paper important. I després hi ha altres elements que visibilitzen aquesta feblesa de Rússia. No deixa de ser estrany que estigui utilitzant drons iranians i de Corea del Nord, que no són precisament paradisos de la tecnologia. Rússia té greus problemes tecnològics. Ha perdut el tren de l’avenç tecnològic. Alemanya té un Producte Interior Brut superior al rus, malgrat que Rússia és l’estat més extens del món i, teòricament, amb més possibilitats d’utilitzar els seus recursos. Malgrat que Putin intenta seguir presentant Rússia com una gran potència, ha quedat molt endarrerida respecte a les grans potències reals que segueixen sent els Estats Units, que ho és la Xina i que probablement en un futur no molt llunyà ho serà l’Índia. I si tingués la convicció política que ho és, ho podria ser la Unió Europea.

“La desaparició de la Unió Soviètica va sacsejar més el tauler geopolític mundial que els atemptats del 11-S” | Pol Rius

No té aquesta convicció?

La tercera potència econòmica del món ja és la Unió Europea. I de lluny. El problema de la Unió Europea és que, a diferència de la Xina i d’Estats Units, no té ni una política exterior ni una política interior cohesionada com per fer de mitjancera o influir en la resta del món. Ho veiem en els conflictes que tenim aquí al costat. Qui és decisiu a la guerra de Gaza per aturar Israel? Els Estats Units. Si Estats Units no canvia de política respecte a Israel, Netanyahu, mentre pugui aguantar la contestació interna que té i que comença a ser molt forta, seguirà bombardejant Gaza. I nosaltres no tenim cap capacitat de mediació. I no la tenim perquè, com a entitat política, seguim sent molt febles.

> “El problema de la Unió Europea és que no té una política exterior ni interior cohesionada com per fer de mitjancera o influir en la resta del món”

El món seria molt diferent avui si no hi hagués hagut els atemptats del 11-S del 2001 als Estats Units?

Penso que si no haguessin estat aquests, haurien estat uns altres. Que s’entengui el que diré perquè deixa’t anar així és una mica brutal. Que els atacs fossin a Nova York i Washington tenia una raó de ser simbòlica perquè Al Qaeda cuidava molt i cuida encara molt la repercussió mediàtica de les seves accions. Fer atemptats a Nova York i Washington suposava, per primera vegada en la història dels Estats Units des que és independent, que tingués un atac dins del seu territori continental. Perquè Pearl Harbor era una altra cosa. És en unes illes al mig del Pacífic. L’11-S va ser dins dels Estats Units i comès per un poder o grup forà. L’única guerra que va patir després de la que va tenir amb els britànics per la independència, el segle XVIII, va ser la guerra civil, una qüestió interna, i després quan es van menjar un tros de Mèxic ràpidament. Al Qaeda no va aparèixer en aquell moment. Ja havia fet atemptats importants a les ambaixades nord-americanes de Kènia i Tanzània, l’agost del 98, amb més de 200 morts, i contra un vaixell nord-americà militar a Aden, on van morir una vintena de marines, amb una llanxa suïcida carregada d’explosius. Al Qaeda, si més no pels experts en aquests temes, ja era una organització coneguda i era previsible pensar que intentaria alguna cosa grossa. Sí que va provocar, a part de tot efecte mediàtic, una reacció errònia per part dels Estats Units, que és contestar

amb dues guerres -l’Afganistan, primer, i l’Iraq després- que van servir de molt poc respecte al que era Al Qaeda i que, en canvi, la va donar a conèixer i va aconseguir una projecció que fins aquells moments no tenia. Després del 2001, tothom sap què és Al Qaeda. Abans del 2001, i malgrat que existia des de mitjans dels 80, pràcticament gairebé ningú la coneixia. Per tant, sí, evidentment el món va canviar, però no tant com el 1989-91. El canvi important és la desaparició de la Unió Soviètica, que això sí que mou, sacseja de manera brutal, tot el tauler geopolític mundial. El 11 de setembre l’únic que va fer va ser evidenciar unes polítiques que ja s’estaven gestant per part dels neoconservadors. Bush fill pren possessió de la presidència el gener del 2001. I en la primera conferència que va fer Condoleezza Rice, que és la seva assessora en política exterior, diu que no estan per arreglar el món, en una clara referència a Clinton, que s’havia passat els dos mandats seus intentant arreglar crisis a Somàlia, els Balcans, Kosovo, Israel, Palestina, etcétera, sinó que la seva intenció és enfortir interiorment Estats Units. És l’*American First*, que no és cap descobriment de Trump. Era l’eslògan que va utilitzar ja Reagan els anys vuitanta. És a dir, el món ja s’ho farà, nosaltres anem a consolidar el nostre poder internament. Vuit mesos després arriba l’11 de setembre i aquesta política salta pels aires i es passa no ja a intentar arreglar el món sinó a convertir-se en la policia que ha de frenar la violència en aquest món carregat de conflictes. El que passa és que això tampoc ha estat cap solució sinó que, al contrari, ens ha complicat molt més encara la vida i ens ha portat a guerres absurdes.

Va ser un error envair l’Afganistan?

És difícil trobar una guerra més absurda que la de l’Afganistan. Les guerres normalment es defineixen pels seus objectius, més enllà dels morts i la destrucció. Quin era l’objectiu explícit d’envair l’Afganistan? Expulsar els talibans. Heu donat aixopluc a Osama Bin Laden i la direcció d’Al Qaeda i, per tant, anem a acabar amb vosaltres. Passen vint anys, milers de morts, afganesos sobretot, també occidentals. Els països que formen la coalició internacional perden un nombre elevat de militars. I com acaba la guerra? Doncs sortint, deixant els talibans un altre cop al poder. De què han servit aquests vint anys de guerra?

Antoni Segura i Mas i Siscu Baiges | Pol Rius

I ara tenim la guerra a Gaza

És una altra guerra que políticament està perdent Estats Units i que li està plantejant interiorment cada cop més problemes. L’atac del 7 d’octubre és, evidentment, injustificable. Podem entendre per què ho va fer Hamàs. Quin és el raonament que hi ha darrere? Que la causa palestina s’està quedant sola. Després dels acords d’Abraham, que és l’última iniciativa de Trump, el Marroc, Emirats Àrabs, Bahrein i Sudan, reconeixen l’estat d’Israel i hi estableixen relacions. Marroc i Sudan són casos diferents. Emirats Àrabs i Bahrein no mouen un dit si Aràbia Saudita no els dona el seu consentiment. A més a més, el setembre s’anuncia que Aràbia Saudita està a punt de concloure també un acord de pau amb Israel, en aquesta línia de restabliment de relacions diplomàtiques. Els acords d’Abraham recollien que als palestins rebrien una ajuda de 50 milions de dòlars per millorar el seu nivell de vida, però seguirien existint els territoris ocupats. La sensació en alguns dirigents de Hamàs i en molts palestins és que si Aràbia Saudita també acaba reconeixent Israel s’han quedat totalment sols. Llavors intenten donar un cop de puny sobre la

taula. Un cop de puny d’aquesta manera no es pot fer. Et pots enfrontar a soldats enemics, als que tu consideres d’enemic, però el que no té cap mena de justificació ni és tolerable des de cap punt de vista és que et carreguis 1.200 civils. Menys tolerable encara és que la resposta sigui 36.000 palestins morts.

> “Matar 1.200 civils israelians el 7 d’octubre és injustificable. Que la resposta sigui matar 36.000 palestins encara ho és més”

El terme ‘guerra freda’, doncs, no el veu adequat

Penso que no, malgrat que aparentment hi ha una oposició entre Rússia i els Estats Units, perquè el grans pols d’aquest mon nou que està sorgint és entre Estats Units i la Xina. Rússia hi juga un paper secundari. Els Estats Units està en descens si les coses no canvien i la Xina en ascens. I Europa, que no sap, no diu. I que hauria de saber i dir. Jo crec que sí que té un paper a jugar si no es dedica només al *business* i al creixement econòmic, que va relativament bé malgrat les crisis que tenim. Més o menys s’està aguantant. Espanya té indicadors positius des del punt de vista econòmic. Catalunya, deixant de banda el turisme que crec que és un model equivocat perquè és pa per avui i potser fam per demà, té unes exportacions que estan sent competitives. Sé que es parla d’una nova guerra freda però crec que no n’hi ha i, si es produeix, no serà entre Estats Units i Rússia, ni entre Europa i Rússia. Que Putin pot portar-nos problemes? Sí, pot portar-nos problemes. No tenim capacitat de mediació, per exemple en el cas de Palestina. Sembla que no tenim gaire cosa a dir i que tampoc ens faran cas. Sí que hem fet una cosa que a mi em sembla important, que és el reconeixement de l’estat palestí. Sobre el terreny no es soluciona res. És evident que seguiran havent-hi refugiats, els 750.000 colons israelians a Cisjordània, el problema de les fronteres, el de la capitalitat de Jerusalem, el de la seguretat tant d’Israel com de Palestina. Tot això seguirà existint. Però haurem posat en igualtat política els dos actors del conflicte. I de cara al futur i les possibles negociacions és un pas important tot i que, tal i com està la situació, el model dels dos estats és literalment impossible. És un pas important si tenim en compte que hi ha molt més de cent països que han reconegut l’estat palestí.

Descriu el món d’avui al llibre. El món de demà existirà o una tercera guerra mundial l’engegarà a dida?

El llibre acaba de manera molt pessimista.

> “Si hi ha una guerra nuclear pot ser la fi de la Humanitat. La natura i l’univers seguiran sent els mateixos sense nosaltres”

L’epíleg el dedica a “la vida i la banalitat del mal”

La banalitat del mal és un concepte que utilitza Hannah Arendt al seu llibre “Eichmann a Jerusalem” és un recull de cròniques que va fer quan seguia el judici a Eichmann. El títol original era “La banalitat del mal” però el va haver de canviar per l’allau de crítiques que va rebre. Ella observa que Eichmann no és conscient que ha fet mal, forma part d’un engranatge, una màquina que funciona per si sola, automàticament, i es limita a fer allò que se li ha encomanat amb la més gran eficàcia possible. Ens ve a dir que el mal no té consciència moral que el que fa està bé o està malament, simplement ho fa. Només hi ha un mamífer capaç de matar els seus germans d’espècie sense que això tingui a veure amb la cadena alimentària. Només els humans maten no per necessitats de supervivència sinó que som capaços de fer-ho per territori, per qüestions filosòfiques suposadament ètiques, ens podem fins i tot inventar motius per matar. Vivim en un món que està en una crisi climàtica que si no fem alguna cosa, i jo crec que ja estem fent tard, ens pot portar al desastre, un món en què s’enceten guerres que és molt difícil a vegades veure quins són els seus objectius. Ucraïna, perquè? Perquè Putin se sent amenaçat? Això no té consistència. Un país pot escollir els seus amics i enemics, com li doni la gana. Si Ucraïna vol formar part de la Unió Europea i vol entrar a l’OTAN és un problema d’Ucraïna, no de vostè. A més, Putin ha aconseguit allò que pretenia evitar. Fa quatre dies a Europa estàvem parlant de l’autonomia estratègica. Volia dir que l’OTAN està molt bé que estigui allà, però que Europa per si sola ha de tenir mecanismes de defensa. Macron va venir a dir que l’OTAN estava pràcticament moribunda. El que ha aconseguit Putin és que Suècia i Finlàndia hagin entrat a l’OTAN

i que altres països que estan a l’espera estiguin urgint la seva entrada. Per un seguit de fets tenim el perill que esclati una guerra, i, si és nuclear, les conseqüències no seran com les de les anteriors. Pot ser la fi de la humanitat. Pot passar. És greu? Relativament. Nosaltres som l’excepció, no som la norma a l’univers. L’univers és un conjunt d’estrelles que tenen pedres grosses que els donen voltes. La diferència nostra és que hi ha algú que ho explica, però no és el més normal. A totes les pedres que donen voltes al nostre sol, només n’hi ha una on hi ha algú que ho explica, que és la Terra. A la resta d’estrelles, no hi ha ningú que ho expliqui. La natura i l’univers seguiran sent els mateixos que eren fins ara, sense nosaltres. Això, en el fons, és un crit d’alerta. Si no volem que sigui així potser que reaccionem i fem alguna cosa.

Som l'única entitat sense ànim de lucre del país que fem periodisme. Nosaltres no posarem murs de pagament, però necessitem ser 1000 subscriptors per seguir creixent.

Clica aquí i ajuda'ns!

GEOPOLÍTICA

Siscu Baiges

Periodista. És autor del llibre 'Banca Catalana: Más que un banco, más que una crisis' (1985). Especialitzat en política internacional, cooperació al desenvolupament i solidaritat. En l'actualitat és vicepresident de l'ONG Solidaritat i Comunicació (SICOM) i professor a la Universitat Autònoma de Barcelona

COMENTAR

0

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà. Els camps necessaris estan marcats amb *

Comentari *

Nom *

Correu electrònic *

Envia un comentari

GEOPOLÍTICA

ANÀLISI |

La guerra infinita dels Estats Units

per Llúcia Oliva

QUI SOM?

Catalunya Plural
Fundació Periodisme Plural

ISSN 2696 – 9084

ON SOM?

Carrer Bailén 5, principal.
08010, Barcelona
Mapa

CONTACTA’NS

Guillem Pujol
gpujol@periodismeplural.cat
publicitat@periodismeplural.cat

Telèfon:
932 311 247

CONECTA

Facebook
Twitter
YouTube
Telegram
RSS

SUBSCRIU-TE

Escriu el teu correu electrònic

ENVIAR

AMB EL SUPORT DE

Ajuntament de Barcelona

Catalunya Plural
DIARI DE DRETS I PENSAMENT CRÍTIC

FUNDACIÓ
PERIODISME
PLURAL

OUR NETWORK

2024 Catalunya Plural.